

Ásványi Jenő, Vincze Aurél, Sömen Lajos, Galló István, Mayer Ferencz, Krenner Zoltán, Jánosy Jenő, Német Lajos, Becsek Imre, Süszmann Miksa, Balkányi Kálmán, Komáromy Ferencz, Fleckenstein János, Havas Nándor, Schwartz Bertalan, Costescu Mihály.

Természetráji kérdés: Papp János, Strausz Pál, Benkó Gábor, Deszkásy Boldizsár, Rácz Lajos, Matolay József, Csincsak László, Ilyés Ferencz, Ruzska István, Maczelka Gábor, Hollaender György, Sült Lajos, Bender Ernő, Brannberger Lipót, Grosz Armin, Hackl József, Pollatsek Jenő, Milkó József, Tóth Gyula, Tormássy Lipót, Grész Kálmán, Krajcsovicz József, Singer Leo, Wistercsill Manó, Benda Jenő, Krenner Zoltán, Grünhut Simon, Szathmáry Zoltán, Becsek Imre, Fleckenstein János, Németh Lajos, Borbély Gábor, Gödri Béla, Costescu Mihály.

Szótagrejtvény: Szigeti Vilmos, Róza és Irén, Papp János, Strausz Pál, Benkó Gábor, Horváth Jenő, Ballay Aladár, Wechsler József, Deszkásy Boldizsár, Weisz S. G., Fábian Lajos, Breit Antal, Juga Jusztin, Stern Jenő, Bergl Izidor, Kaufmann Mihály, Rácz Lajos, Luszt Ferencz, Kiss Pál, Matolay József, Dávid Samu, Sáfár Elemér, Girauschek Adolf, Blumschein Tivadar, Bogdány Géza, Duboss Géza, Popper Zsigmond és Sándor, Horváth Kálmán, Skopecz Alajos, Csincsak László, Lányi Ede, Filkorn Jenő, Sebők József, Ruzska István, Alapy Győző, Hetey Aladár, Huszta Ferencz, Imk Károly, Parraghy Béla, Seiwertth Ferencz, Petz Lajos, Fried Ignác, Lindauer Ferencz, Maczelka Gábor, Berkovits Miklós, Mapuszk Miklós, Zöld Mihály, Kaufmann Sándor, Flamm Miksa, Hollaender György, Sült Lajos, König Jakab és Schaffer Gyula, Schönvald Nánthán, Bruck Géza, Böszörményi Jenő, Bender Ernő, Heuman Gyula, Weinberger József, Schlosser Ferencz, Schleicher Aladár, Horváth Ede, Pletikovicz András, Palitz Mihály, Brannberger Lipót, Ferber Jenő és Győző, Fischer Frigyes, Brettschneider Ferencz, Varró A. Béla, Pathó Tivadar, Grosz Armin, Tóth László, Hackl István, Barts Lajos, Pollatsek Jenő, Milkó József, Horváth Mihály, Klein Gyula, Gaál Dezső, Heckl Antal, Oppenheimer Ferencz, Tóth Gyula, Strausz Pál, Csizsár József, Kaiser Lázár, Grünbaum József, Stéger Hugó, Bubics Jenő, Szöke Jenő, Kneppó Sándor, Schwach Gyula, Schlesinger Béla, Tormássy Lipót, Dorner Pál, Grész Kálmán, Rózsás Sándor, Neuman Károly, Stürmer Sándor, Sajovicz Sándor, Krajcsovicz József, Ertl Miksa, Szkutniczky Géza, Baumann Jenő, Singer Leo, Meszmer József, Sümegh József, Pap Miklós, Lipsey Leo, Benda Jenő, Ásványi Jenő, Vincze Aurél, Eckstein István, Sömen Lajos, Galló István, Klekner Emil és Wickl Kálmán, Major Ferencz, Krenner Zoltán, Grünhut Simon, Hajnal József, Wohlstadt Ervin, Jánosy Jenő, Daláry Iván, Szathmáry Zoltán, Német Lajos, Becsek Imre, Szmolka Gyula, Süszmann Miksa, Plechl József, Balkányi Kálmán, Komáromy Ferencz, Fleckenstein János, Németh Lajos, Balázs Jenő, Borbély Gábor, Varga Elemér, Havas Nándor, Schwartz Bertalan, Münnich Elek, Gödri Béla, Costescu Mihály, Ligeti Ernő.

Sakkrejtvény: Szigeti Vilmos, Róza és Irén, Lichtneckert Ferencz, Papp János, Strausz Pál, Kaltenecker Károly, Hirsch Jakab, Benkó Gábor, Horváth Jenő, Ballay Aladár, Wechsler József, Horváth Ede, Deszkásy Boldizsár, Weisz S. G., Kovács István, Fábian Lajos, Jokovics Sándor, Breit Antal, Juga Jusztin, Stern Jenő, Bergl Izidor, Rácz Lajos, Luszt Ferencz, Kiss Pál, Dávid Samu, Lázár Elemér, Girauschek Adolf, Blumschein Tivadar, Bogdány Géza, Klein Gyula, Popper Zsigmond és Sándor, Horváth Kálmán, Skopecz Alajos,

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Csincsak László, Lányi Ede, Filkorn Jenő, Sebők József, Ilyés Ferencz, Ruzska István, Hetey Aladár, Huszta Ferencz, Imk Károly, Parraghy Béla, Petz Lajos, Fried Ignác, Lindauer Ferencz, Mapuszk Miklós, Zöld Mihály, Kaufmann Sándor, Linke Tivadar, Flamm Miksa, Hollaender György, Sült Lajos, König Jakab és Schaffer Gyula, Bruck Géza, Bender Ernő, Ligeti Ernő, Heumann Gyula, Weinberger József, Schlosser Ferencz, Schleicher Aladár, Pletikovicz András, Palitz Mihály, Brannberger Lipót, Ferber Jenő és Győző, Brettschneider Ferencz, Varró A. Béla, Pathó Tivadar, Grész Armin, Tóth László, Hackl István, Barts Lajos, Pollatsek Jenő, Milkó József, Horváth Mihály, Dortner Pál, Gaál Dezső, Heckl Antal, Oppenheimer Ferencz, Harmath István, Strausz Pál, Csizsár József, Kaiser Lázár, Grünbaum József, Stéger Hugó, Bubics Jenő, Szöke Jenő, Tormássy Lipót, Grész Kálmán, Rózsás Sándor, Stürmer Sándor, Sajovicz Sándor, Krajcsovicz József, Ertl Miksa, Baumann Jenő, Singer Leo, Meszmer József, Sümegh József, Pap Miklós, Lipsey Leo, Benda Jenő, Schwach Gyula, Ásványi Jenő, Vincze Aurél, Eckstein István, Sömen Lajos, Galló István, Klekner Emil és Wickl Kálmán, Májér Ferencz, Krenner Zoltán, Grünhut Simon, Hajnal József, Wohlstadt Ervin, Jánosy Jenő, Daláry Iván, Szathmáry Zoltán, Német Lajos, Becsek Imre, Szmolka Gyula, Süszmann Miksa, Plechl József, Komáromy Ferencz, Fleckenstein János, Németh Lajos, Costescu Mihály, Gödri Béla, Münnich Elek, Havas Nándor, Varga Elemér, Borbély Gábor, Balázs Jenő.

Szerkesztői üzenetek.

A képtalányok megfejtőinek névsora nem fért bele a lapba, azért kénytelenek voltunk mellőzni.

Kiss B. Esztergom. Azt írja, hogy azon vitakoztak, hogy melyik a legerősebb állat a földön. Maga azt állította, hogy az elefánt, a másik, hogy az oroszlan, a harmadik, hogy az óriás kigyó, — s mivel nem tudtak megegyezni, minket kérnek föl bírónak eldönteni, hogy melyiknek van igaza. No, hát egyiknek sincs, mert a legerősebb állat a csiga, mivel a házat a hátán hordja, — mint azt az ismeretes tréfás kérdés megoldja. Ez semmi, de hát azt döntsék el, hogy ki eszik többet, a pók-e vagy az ember! **Kaltenecker K.** Megkaptuk. Lehet tudósító. **Kovács J.** Késmárk. Ön is. Kérem a lap dolgát a kiadóhivatallal intézze el. **Radu T.** Kecskemét. Oly rengeteg anyaghalommal dolgozunk, hogy nem érünk rá kijavítani az amugy sem lényeges dolgot. Tessék a megfejtők névsorát átoltvasni s akkor nem fog esodálkozni, hogy egy-egy név kimaradt, különben is az nem lehetséges a megfejtő nevét akkor nem közöljük, ha e kitűzött határnapon túl érkezik a megfejtés. Minden olyan közlemény kimarad a lapból, mely keddtől után érkezik, mert ekkor zárjuk le a lapot. De mi ezt már megirtuk s ne kívánják, hogy mindenki számára külön ismét elmondjuk. **Krasz A.** Sz. fehérvár. Valami-kor közölnénk, de így nem lehet, mert a papirnak mind a két oldala tele van írva. Így nem adhatjuk nyomdába. Ujra le kell írni. **Tudósítóinknak.** A beküldött jelentéseket a lapnak csak egyik felére írják. Másképen küldött jelentéseket nem fogadunk el. Együttal arra kérjük most már a szép számú tudósítóinkat, hogy a jelentéseket röviden, de velősen írják s ne kényszerítsenek bennünket arra, hogy sok teendőnk mellett a jelentéseket újra stilizáljuk. Kevés szóval sokat mondani, — ez a művészet. Válasszanak ki lapunkból egy szép rövid tudósítást s annak mintája szerint írják. Ajánljuk pl. a bpesti ref. főgymn. önképző köri jelentését.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
 Egész évre 4 frt.
 Fél évre 2 frt.
 Negyed évre 1 frt.
 Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
 főgymnasiai tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

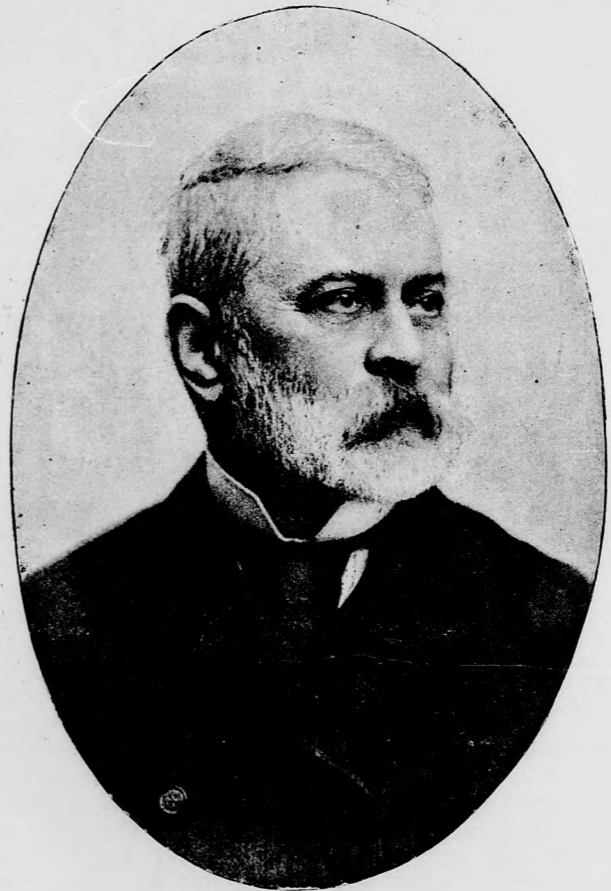
SZERKESZTŐSÉG
 Budapest, IX., Lónyai-utca. 9.
 KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
 HIRDETÉSEK
 felvételnek és jutányosan számíttatnak.

GYULAI PÁL

írói pályájának 50. évfordulója alkalmából.

Ötven esztendő az írói pályán! Sok ennyi év a valódi, a komoly és méltó irodalomnak kapu- az életből is, hát még írósgépből. Nemzedékek jánál, hogy kiválogassa a kapu felé tódulók közül ennyi év alatt; nem- az igazi és a hamis zetek sorsa alakul, profétákat, hogy az jóra-rozra fordul. avatlatlanokat vis- Egyéneket említeni szatartsa. Több erő és nem es indulat la- se lehet; ezek szü- kozik ebben az ör- netlen forgandóság- ben támadnak, letes is tudna lenni és alátűnnek, szü- azok iránt, a kik ki- letnek, pusztulnak. méletet nem érde- S mind e válto- melnek. Hanem jó zások közepett ren- tanácsesalmégek- dületlenül áll meg nek is szolgál.
 az író, a költő. Tolla
 nem tompul el, sőt
 tán hegye még job-
 ban kiélesül; lant-
 jának húrjai nem
 vesztek el gyöngyöri
 hangjukat, sőt tán
 még jobban feszül-
 nek, mintha az idő
 is ajzaná a lant
 idegét.

Gyulai Pál még mindig ír, még mindig dalol. Éber öre mai napig — s vajha még jó sokáig — a magyar irodalomnak. Tudásának erős fegyvereivel s jellemének meg nem alkuvó voltával ellenállhatlanul örökdik

GYULAI PÁL.

Hogy ki Gyulai Pál a magyar irodalomban? .. Kettős helyet foglal el: a kitünő költő és a kitünő kritikus helyét. Gyulai Pál a magyar költészetnek még azon nagyjai közé tartozik, a kiknek sora bizony már nemcsak hogy megritkult, de egészen letűnőben van. Csak itt ott jelzi még egy-két nagy alak, hogy minő sor az, mely itt bezárul. E még élő nagyok vezére Gyulai Pál. Ismeri az ő költészetét gyermek, férfi, agg egyaránt.

A gyermeknek milyen jól esik hallani az uzsikáló-muzsikáló szunyogoknak és az éhes farkasoknak történetét; a férfi keblét bátorság dagaszthatja, mikor olvassa Pókainé két vitéz fiának esetét; az aggot pedig enyhe érzet tölti el, mikor együtt érezhet a Márgitszigeten lábadózó rezignáló poétával. A siratónak mily édes vigasz a sírból visszatérő anya szeretete; a hazáért csüggedő feltalálhatja a rokon érzelmeket abban a gyönyörű költeményben, melyet

szüretkor zeng a költő. Hosszu sor volna Gyulai Pál valamennyi versén végig haladni; de minek is? Ismeri azokat mindenki ország-szerte.

Most hogy Gyulai Pál pályájának felszázados évfordulójához ért, nem tehetjük, hogy szívünk-ből kelő üdvözlést ne menesszünk hozzá. Azt hisszük, hogy ez üdvözlésünket velünk együtt átérzi mindenki, a ki Gyulai Pált megértette. Sz—i E—l.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

BAJZA JÓZSEF.

(1804—1858.)

A «Béceztől visszánéz a vándor» kezdetű költemény írója azok közé tartozik, kik a század elején tekintélyes helyet foglaltak el irodalmunkban. Nem annyira a lángész teremtő ereje, mint inkább a hangulat sokfélesége s őszintesége, az érzelmek költészet hatásos mivélése, s az igazságos kritika mellett dramaturgiai dolgozatai jelölik működése nyomát.

A Petőfi előtti költészet egyik legkiválóbb képviselője volt Bajza, a kinek dalai most is fenntartották magukat, mert a megrengő fájdalomnak, a hazaszeretnek s a szabadságnak voltak hirdetői.

Ki ne ismerné a «Mutasd meg nekem a Mul-tadban nincs öröm» vagy a «Volnék, mint sas, szabad» kezdetű költeményeket? Petőfi előtt ezeket a dalokat énekeltek; ezt a költészetet utánozták az ifjabb költők, mert oly nagy hatással volt Bajza kortársaira, hogy modora divattá vált.

Bajza az akkori idők szokása szerint elvégezte a jogi pályát, ügyvéd lett, de az ügyvédséget nem gyakorolta, ép úgy, mint Vörösmarty, — hanem az irodalomnak szentelte életét. Kisfaludy Károly, ki akkor a fővárosi írók

feje volt, nagyon szerette a fiatal Bajzát, a ki az ő halála után átvette az *Aurora* című zsebkönyv szerkesztését s egyike volt azoknak, a kik a Kisfaludy-Társaságot megalapították. Később kritikai lapokat szerkesztett, s mint ilyen, a magyar kritikának Kölcsey után ő volt második uttörője. Jelles képzettségű s jó izlésű kritikus volt, a jobb izlés és a szép stílus bajnoka, ki sok ismeretet terjesztett s őszinteségével, határozottságával nagyon hatott. A hivatlanoknak valóságos ostora volt, — de eszmékben nem lévén gazdag, kritikáinak ma már kevés becsük van.

Mint magán ember szelid, csendes természetű volt, de az irodalmi vitákban annál szenvedélyesebb és kiméletlenebb. Véleményét bátran kimondta s elveiért nagy harcokat vívott, melyek irodalmunk akkori viszonyai között, különö szolgálatokat tettek.

Bajza rendkívül sokat dolgozott, s éppen e sok munka következménye volt, hogy pár évvel halála előtt elméjére homály nehezült s több évig csak ritkán voltak világos perczei. Örülésétől 1858. márcz. 3-án szabadította meg a halál. Összegyűjtött munkáit 1861-ben Heckenast adta ki 6 kötetben.

Önképzőkori irányeszmék és munkaprogramm.

— Szitngai Elek n.-bányai tanártól. —

II.

Munkaprogramm.

Irányadó elv: A tanuló csak olyan témához fogjon, akár élőszóbeli előadásul, akár írásbeli kidolgozásul csak olyan tételt válasszon, mely az ő ifju és fogékony lelkének világát szép eszmékkel, kedélyét nemes érzelmekkel gazdagítja. Bármit választunk az önképzés eszközeül, abban ezt a négy kelléket kell keresnünk: 1. legyen tartalmas, 2. nevelő, 3. érdekes, 4. állandó értékkel bíró.

Themául választható.

1. Önképzőkori dolgozatul elfogadtatik minden olyan VII. és VIII-ik osztálybeli *rendes iskolai dolgozat*, mely kiválóan van dolgozva s melyet a szaktanár az önképzőkörben való felolvasásra méltónak talál.

2. Nagyobb prózai vagy költői művek tanulmányozásából merített *tanulmány* vagy *értekezés*; pl. Vörösmarty lyrai költeményeinek valäserkölesi iránya. Arany a fájdalom és vigasz költője. Petőfi barátairól és rokonairól. Tanulmányok Mikes Kelemen leveleiből. A magaviseletről, Knigge műve alapján. Jellem, takarékoság, kötelesség Smiles nyomán. Az emberiség jövőviról De Gerando hasonzimű műve után. Erkölcsi tanuságok Tompa Virágregéiből. Fáy András erkölstana, meséi alapján.

Külföldről beszivárgott társadalmi szokások, Vas Gereben «A régi jó idők» című regénye alapján. A balatonfüredi irodalmi ünnepélyekről. Egy hü szolgál ragaszkodásáról. Egy urról, a ki nem olvas: Vas Gereben «Nagy idők, nagy emberek» című regénye nyomán. A pesti nemzeti színház építése. Az első hazai takarékpénztár története: Vas Gereben «Egy alispán» című regénye után. A gyermeki szeretet meghatározó példái: Mayer Miksa «Jelesek csarnoka» című műve után. Gr. Teleki Blanka élete, P. Szathmáry K. hasonzimű regénye nyomán. Igazi hősök; K. Tóth Kálmán «A munka bajnokai» című műve alapján. Nagy Pál a jobbágyvédője: Vas G. «Dixi» című regénye nyomán. A szépről, a rutról, fenségesről; Greguss «Rendszeres Széptan»-a alapján.

Tanulmányok nagyobb német művekből, pl. tartalmi összefoglalás, egyes fejezetek bemutatása, kivonatolás, könyvismertetés, u. m.: Ascher: Briefe an meinen Sohn. Calm M.: Die Sitten der guten Gesellschaft. Erdmann J. E.: Psycho-

logische Briefe. Hartmann Ph. K.: Glückseligkeitslehre. Klemke Dr. H.: Diätetik der Seele. Lawater: Worte des Herzens. Mantegazza P.: Lebensweisheit für die Jugend; Die Kunst glücklich zu sein. Reiche: Führer auf dem Lebenswege.

3. *Értekezések a különböző tudományok köréből*; így Czöglér: A fizika története életrajzokban című kitünő munka alapján; Hogy találta fel Vatt a gőzgépet? Galilei megállapítja az ujkori mechanikát. A messzelátók története. Keppler és a bolygók mozgásának törvényei. Franklin feltalálja a villámhárítót. A volta-áramról. Julius Robert Mayer, mint a tudomány vértanuja.

Greguss Gyula összegyűjtött értekezései alapján: A tudományok határkérdései. A meleg, mint munkás. Az időjárásról; A természet takarékoskodása. Eszmények. A havasok alján. Hogy mozog a világ? Egy csésze kávé.

Földrajzi themákat nyújthat Hellwald Toldi György: A föld és népei, 3 kötet. Hunfalvi J. Eg és föld. Egyetemes földrajz. Magyar birodalom földrajza.

Bernstein: A természet könyve (öt nagy kötet mindenféle irányu tanulmányval). Freesky: Találmányok könyve. Hoitsy Pál: A nagy természet és a kicsiny ember. A mi az embert környékezi. Flammarion: Népszerű csillagászat. Hanko Szerényi: Természettudományi olvasmányok. (17 igen érdekes értekezést tartalmaz.) Hermann Ottó: Magyarország pókfaunája. A magyar halászat könyve. Hoitsy: Népszerű természettudományi értekezések. Krümmel O: Az oczeán.

Igen alkalmas themát szolgáltatnak még a következő művek: Helmholtz: Népszerű természettudományi előadások. Erismann: Népszerű egészség. Emery: A növények élete. Cotta: A jelen geológiája. Guillemin: A mágnesség és elektromosság. Huxley: Előadások az elemi élettan köréből. Népszerű természettudományi előadások gyűjteménye, kiadja a m. kir. természettudományi társulat.

4. *Könyvismertetés*, azaz valamely olvasott kitünő munkának tartalma, kivonata, a könyv legfőbb eszméinek rövid elmondása, pl.: A jó egészségről: írta Osváth dr. Lélektani rajzok: írta Sebesztha. A munka öröme: írta Mantegazza. A tudomány vértanúi: írta Tissandier. Salamon F. kisebb történelmi dolgozatai, irodalmi tanulmányai. Greguss A.: Tanulmányok. Erdélyi J.: Pályák és pálmák. Kölcsey F. prózai dolgozatai. Neményi Ambrus: Kortörténeti rajzok.

5. *Valamely jeles mondásnak chiaszerű ki-fejtése, magyarázata*: pl. És tudod az erő micsoda? Akarat. Arany J.: Fájdalom a boldog-

ság egyik alkatrésze. Arany: Földi ember kevés-
sel beéri, vágyait ha kevesebbre méri. Arany:
Szegénynek drága kincs a hit, tünni és remélni
megtanít. Arany:

Mi az, mi embert boldoggá tehetne,
Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár mint özön,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm.

Ábrándozás az élet megrontója, mely kanca-
sul festett egekre néz. Vörösmarty: Nulla salus
bello, pacem te poscimus omnes. A szenvedély
mindig rossz tanácsadó. Deák F.: Légy kész
egyesülni. Kölesey F. stb. Eötvös J. br. Gon-
dolatok ezimű műve valamely gondolatának
kifejtése.

Miért kell már a fiatal embernek is arra
nagyon ügyelnie, hogy jó hire-neve legyen.

Trefort Agoston ezen jelszavainak méltatása:
intelligentia, vagyon, egészség.

A művészetek remekei a szép eszméknek
maradandóságát biztosítják.

A nemzeti irodalom tanulásának haszna és
fontossága.

A mi vagy, légy egészen az.

A tanulás a mai időben önfentartás, önvé-
delem. «Zum rechten gewöhne den Sinn für
das Schöne.»

Arany J. életphilosophiája lyrai költeményei
alapján.

Vörösmarty M. mint a vallás erkölcsös irány-
nak hirdetője.

Mily elveket hirdet Fáy András az ő meséiben?

A magyar írók nézetei a kritikáról. Kölesey
Bajza, Jósika, Gyulai P.

(Folyt. köv.)

5 osztály legerősebbje.

Nagy, vörösképi, hájfejű gyerek volt a
Bogáncs Andris. Az osztályfőnök az első órán
mindjárt az utolsó pad végére ültette, mert a
legnagyobb, legerősebb gyerek is volt, meg a
bizonyítványa sem volt valami kitünő.

Addig, míg a tanár benn volt, csak meglapult,
de alig húzta ki a lábát, a szomszédját mind-
járt úgy vágta hátra, hogy annak a torkán
akadt a titkon szájába dugott falat.

— Hogy hívnak, he? Az én nevem Bogáncs
Andris.

A kérdezett az ütésre nem ért rá bemutat-
kozni, hanem visszavágta Bogáncs Andrist. Lett
ebből nagy veszekedés, mert a dologba többen
is beleavatkoztak, akik az ártatlanul bántalma-
zottnak a pártját fogták s egy egész sereg apró
gyerek rohant a támadóra. Andris azonban kit
orrba, kit hátra vágott, kinek a hajából tépett

ki egy csomót, — szóval iszonyu pusztítást vitt
köztük véghez.

Az lett az eredménye, hogy egyszerre rettegett
és gyűlölt egyéniség lett az osztályban. Leg-
jobban haragudott rá a kis Kaufer Móri-
cz, egy begyes kis gyerek, a ki a vakációban a báty-
jától megtanult deákul olvasni s a latin nyelv-
ből egészen a második deklinációig jutott.
Persze valamennyi között ő tudott legtöbbet.
Magasan is hordta érte az orrát. Ezt a kis
Móri-
czot, a ki szintén Andrisra támadt, úgy
arczul vágta, hogy a fücska menten elkezdett
ordítani s egyre azt állította, hogy az ütés követ-
keztében benyomódott a jobb halántéka. Volt
is résztvevő elég s elhatározták, hogy megbo-
szulják magukat Bogáncs Andrison.

A boszu első megnyilatkozása az volt, hogy
Móri-
czka az előadás után összehívta Andris ellen-
feleit, s hozzájuk a következő beszédet tartotta:

— Kedves bavatáim! Ez a Bogáncs nevű
kamasz távsunk oly szemtelenül és govombán
viselte magát velem és többekkel szemben,
hogy nem évdemli meg, hogy mi vele szóba
álljunk. Igévjétek meg, hogy ha bajban lesz s
őt a tanár unak valamiévt föladjuk, ti mindig
ellene fogtok vallani. Vesszen a vipők!

Nagy tetszés és helyeslés követte a szónok-
latot. A fiuk összeesküdtek. De Bogáncs Andris
nem sokat törődött velük, nem is hederített
azokra a görbe pillantásokra, a miket az össze-
esküvők feléje vetettek. Tovább is folytatta
garázdalkodásait, püfölte a kicsinyeket — s e
mellett nem tanult semmit.

Kaufer Móri-
czkának sikerült akkora tekin-
télyre szert tenni, hogy a tanár úr őt rendelte
vigyázónak. Persze, a rosszak között sohasem
hiányzott a Bogáncs Andris neve. Volt is érte
büntetés elég: bezárás, páleza, osztálykönyv,
mert hát a Móri-
czka igen ügyesen tudott vádolni
s Andris meg sokkal ostobább volt, sem hogy
magát a bajból jól ki tudta volna mosni.

Boszankodott is ezen szegény Andris sokat,
s azon törte a fejét, hogy miként boszulhatná
meg magát a Kaufev Móri-
czkán, a hogy ő
csufolta ellenfelét. Hiába, ezt a tanári tekin-
tély védte, mert a tanár Móri-
czkát becsületes
és megbízható fiúnak tartotta, a ki emellett
még jó tanuló is volt.

Egyszer Andris mégis följelentette a latin
nyelv tanárának, hogy Spitzer Jónásnak min-
dig a Kaufer csinálja meg a fordítását s az
diktálja le neki a szavakat, sőt arra még eskü-
dözött is, hogy a latin gyakorlatát meg éppen
megengedte neki leírni.

Az igaz, hogy a két dolgozat annyira ha-
sonlított egymáshoz, mint két tojás egymáshoz,

de Móri-
cz ismét kivágta magát, — s más nem
történt, mint az, hogy Spitzert a tanár jó
messze ültette, hogy többet ne lophasson.

Ettől kezdve mind a két fiu még jobban
gyűlölte Andrist. Árulkodtak rá eleget, s alig
mult nap, hogy Andris valami büntetésben ne
részesült volna.

A kit sokat büntetnek, az rendesen rossz
tanuló is szokott lenni. Így volt Andrisnál is.
A tanárok is kifogytak a büntetésből és sok-
szor csak a leczkét kérdezték tőle. Baj volt
nála, hogy sehogysen tudott megbarátkozni a
dativussal és a genitivussal, ezeket mindig
összeeserélte, aztán meg az sem ment a fejébe,
hogy a mensa mért kap a dativusban ae-t, a
filius meg o-t s hogyan lehet corpusnak az
accusativusa is corpus, mikor a rivus is us-sal
végződik s azé mégis így van, hogy rivum,
mért nincs hát corpusé is így: corpum. Aztán
meg a melléknevek! Hogy lehet az, hogy mi-
kor bonus jó, fiúnak meg filio s ő ezt, hogy a
jó fiúnak így írja, bonus filio s az még
sincs jól?

Hát még az a magyar nyelv! Hisz ő máskép
se tud, csak magyarul s mégis a magyarból is
meg van róva. Azok az idők: folyamatos jelen,
végzett jelen stb. sehogy sem férték a fejébe.
No, meg a többi tárgy! Rajzoló geometria!
Rajzolni csak tud! A latin nyelvtan minden
lapjára lerajzolta Kaufer Móri-
czkát hosszú or-
ral és fülekkel, nagy szájjal, vékony lábakkal.
Mérni is tud. Eleget segített a nyáron az apjá-
nak a gabonát mérni, még most is tudja, hány
métermázsza buzája, zabja, árpája termett. S
így a többi tárgy is. Mind, mind nehéz, — no
meg a tanárok igazságtalanok.

Pedig egy hónap óta instruktora is van egy
negyedik gimnázista személyében, a ki havon-
ként két forintot kap, meg oszonnára szalon-
nát. Hát hiszen az édes apja is mindent meg-
tesz érte! De, ha ez sem használ! A tanárok
mindig panaszkodnak rája; neki nincs kedve
tanulni, nem is marad tovább ebben az isko-
lában karácsonynál. Hanem mielőtt megválnék
az iskolától, még kifizeti Kaufer Móri-
czkát.

Közeledett a karácsonyi értesítő osztás ideje.
Andris tudta, hogy minden tárgyból megbukik.
Sietett tehát az édes apját előre értesíteni a
bekövetkezendő katasztrófáról s megírta neki,
hogy úgy jöjjön érte, hogy őt ide többet ne
hozza, mert úgyis hiába volna.

Egy nappal az értesítő kiosztás előtt történt.

Andrisék lakásában igen elszaporodtak az
egerek, az egérfogó naponként fogott néhá-
nyat. Ez adta Andrisnak az ideát. A jelzett
nap reggelén egy szép kis egér szaladgált a

lecsapott fogóban. Andris nagy ügyesen egy
papírba csomagolta s egy skatulyába téve az
iskolába vitte. A dolgot úgy intézte, hogy az
ő téli kabátja Móri-
czkái mellé kerüljön. Tizen-
egy óraker aztán odament a kabátjához, mintha
czeruzát keresne, a skatulyából kivette a cso-
magot, melyben az egér volt, s azt Móri-
czka kabátjának külső zsebébe rejtette. Aztán helyére
sompolygott. A manipulációt szerencsére senki
sem vette észre. Tizenkét óraker a fiuk öltözni
kezdtek. A tanár benn volt az osztályban, mert
meg szokta várni a fiakat, míg mind elmennek.
Egyszer csak a Móri-
cz padjára került a sor.
Andris arcán kaján öröm gyulladt fel, figye-
lemmel kísérte a fiu minden mozdulatát. Móri-
cz felöltözik, benyul a zsebébe s egyszerre csak
iszonyu rémülten felsikolt. A tanár is, fiúk is
oda rohannak:

— Mi az, mi az? kérdik mindnyájan.

— Jajj, valami meghavapta a kezemet, valami
állat van a zsebemben, kiáltá rémülten a fiu s
kezdte magáról letépni a ruhát.

Nézik, vizsgálják a zsebet, hát abban a pil-
lanatban a kis egér is megrémülve kidugja a
fejét a zsebből s menekülni igyekszik az osz-
tályban. A fiuk rémülve ugráltak a padokra, a
gyöngébb szivüek sikitottak, a bátrabbak utána
iramodtak. Nagy hajsza keletkezett, — de a kis
egér elmenekült. Móri-
czka alig akarta felvenni
a kabátját, a tanár úgy tudta ráerőszakolni,
hogy maga kereste ki és fordította ki a zseb-
jeit annak jeléül, hogy nincs bennük semmi.

— Hát hogy kerülhetett az egér a zsebedbe,
kérdé tőle?

— Nem tudom, kévem, bizonyosan az a
Bogáncs Andris csempészte bele, szölt a fiu
még mindig szepegve a kiállott ijedségtől.

Andris, aki már akkor föl volt öltözve, az
osztály ajtajából várta a dolog végét s aztán
elillant.

Másnap kellett volna a nyomozást megke-
zdeni, de 10 óraker értesítő osztás lévén, az
ügy új év utánra halasztatott.

Andris pedig nem jött vissza többet.

Legjobban a Kaufer Móri-
czka örült neki.

— y.

5 arany-fa.

Irta: BAUMBACH RUDOLF.

Történetünk egyszerű, szinte rideg szobában
kezdődik. A fehér falak mellett, a melyeknek
egyedüli ékessége egy pár sárgult térkép volt,
két keskeny ágy, egy könyvvállvány s egy ruha-
szekrény állott, ezen pedig egy földgömb. A
szoba közepén volt egy hosszú tintafoltokkal

ékeskedő asztal, az asztalnál keményfa-széken két, körülbelül 12—14 éves fiu ült.

A szöke Cornelius Nepos egyik nehezebb helyén rágódott és sóhajtozva lapozta a sulyos szótárt; a barna pedig egy kilencztagu számsorból iparkodott köbgyököt vonni. A nyelvész Janesi, a mennyiségtudós Jankó névre hallgatott.

A fiuk időnként vágyva tekintettek ki a nyitott ablakon, a melyen át zümmögve röp-ködtek ki és be a bogarak. A kert fái és bokrait a nap bearanyozta s egy orgonabokor ágai ott az ablak alatt szinte gonyolódva néztek be a két reményteljes ifjura. Még egy egész óráig kell a szegényeknek itt ülni s homlokukat dörzsölni, csak azután mehetnek ki a szabadba. A perczek pedig oly lassan másznak, mint a csigák ott künn a kertben az egres-bokrokon. Arra, hogy az órát önkényesen meg- rövidítsék, arra nem is gondolhatnak, mert a szomszéd szobában íróasztalánál ül dr. Szikár, a kire a fiuk nevelése, oktatása bízva volt, az ajtó is nyitva van, úgy hogy szigorú szállás- adójuk bármely pillanatban meggyőződhetik jelenlétükről s munkájukról.

— Hannibal is okosabb dolgot művelhetett volna az alpesi átvonulásnál! dörögött Janesi.

— Kilenczszáz huszonegy az hétszázhuszonkilencz! mormogta Jankó tompán. Erre mind a ketten feltekintettek munkájukból, egymásra néztek és ásitottak.

Hirtelen erős zümmögést vettek észre. Egy aranyos bogár, mely valószínűleg az orgonabokor egyik ágán ült, tévedt a szobába. Háromszor keringett a fiuk feje körül s aztán — zpsusz! beleesett a tintatartóba.

— Hát szó, a mi szó, ugy kellett neki! szólt Jankó; miért nem maradt odakünn, a hol jó dolga volt. De mégis! tintába fulladni — az nyomoruságos halál lenne! Várj pajtás, mindjárt kiszabadítlak.

Az eviczkelő bogarat tollszárával akarta kipiszkálni; de Janesi gyorsabb eljárást követelt: megragadta pusztá kézzel és a szárazra tette. Aztán az itatós papírral felszáritották a szegény féregről a tintát s nézték, mint tisztogatja magát első lábaeszkáival.

— A mellrészén van egy vörös folt, a szarvai feketék! szólt Janesi, miközben tintás ujjait hajába törülgette — ez az aranybogarak királya! Jazminvirágból készült, rózsalevelekkel fedett kastélyban lakik. Zenészei a tücskök, fáklýásai a szentjánosbogarak.

— De nagy bohó Misi vagy! szólt Jankó.

— S a ki az aranybogár királylyal találkozik, — folytatá tovább Janesi — az a sze-

rencse fia. Vigyázz rá Jankó, valami nagy dolog ér bennünket, valami kalandunk lesz. Hozzá még május elseje van, s ezen a napon sok csodadolog szokott történni. Nézd csak, hogy integet felénk csápjaival, hogy emelgeti szárnyait. Nézd, most mindjárt átváltozik s mint tündér áll előttünk, királyi palástban, fején aranyisakkal.

— Majd elrepül! — szólt Jankó nevetve. No nézd — nem mondtam?

A fiuk az ablakhoz mentek s utána néztek a bogárnak. Hosszu ivben vágta át a ragyogó bogár a levegőt s eltűnt a kert falán túl. A szomszéd szobából krakogás hallatszott s a fiuk rohantak vissza az asztalhoz.

— No, itt a csoda! sugta Janesi pár pillanat múlva a tintatartóra mutatva.

A tintatartóból egy zöld galy emelkedett ki szemlátomást növekedett s egész a gerendaig nyult.

— Álmodtunk! szólt Janesi, szeméit dörzsölve.

— Nem, ez egy rege — örvendezett Janesi — egy valóságos élő rege s mi szerepet játszunk benne.

A galy mindjobban erősödött, új ágakat, leveleket és virágokat hajtott. A szoba gerendázata eltűnt, a falak elpusztultak s homályos erdő vette körül a bámuló fiukat.

— Rajta! kiáltott Janesi s magával vont a vonakodó Jankót. — Most következik a kaland!

A virágzó bokrok önkényt szétváltak s utat engedtek a fiuknak. A napsugár megtörve szűrődött át a fák lombjain s ezer arany szem ragyogott a mohán, a mohákból tüzes színű virágok fakadtak és zöld indák tekerődtek a mohos fatörzsekre. Fenn az ágakon pedig ragyogó tollazatu dalos madarak repkedtek, a bokrokon özek, szarvasok és más vadak szökkeltek át. Most az erdő világos lett a törzsek között, mintha tüzfény ragyogott volna s Janesi társának sugta: Most következik!

Egy tisztásra értek. Ennek a közepén állott egy fa, nem olyan közönséges, hanem valóságos csodafa, a miről Janesi olyan sokat álmodozott: az aranylevelű fa.

A fiuk a bámulattól meggyökerezve állottak.

A törzs mögöl egy törpé lépett elő, nem nagyobb egy három éves gyermeknél; de nem vízfejű és lúdtalpu, mint a minők a közönséges törpék szoktak lenni, hanem karesu és esinos természetű. Zöld palástot és aranyisakot viselt. Mind a két fiu tudta ki áll előttük.

(Folyt. köv.)

Fohász.

Kinek lábainál világok hevernek,
A kihez imát küld öreg, ifju, gyermek,
Oh hatalmas Isten!
Üdvözöllek Téged legelső dalommal,
Örök imádással, szent fogadalommal,
Érted égő szívvel.

Kinek mosolyára virágok teremnek,
Madarak dalolnak, patakok csevegnek,
Dalolok Tenéked.
Virág illatával, madárka dalával,
Csermelyed ezer hab zajos morajával
Imád, Úram, Téged.

Napölelte orma a magas hegyeknek,
Tarka virághintett szőnyege a gyepeknek,
Mind hozzád simúlunk.
Óserdők nem ismert susogó beszéddel,
Dámvadak, madarak, szelid özikéssel
Ismernek el Úrnak.

Hogy ha eltanulnám a virág beszédét,
Madar csicseregését, patak hízélgését
S azzal köszöntenélek,
S százezerszer szebben hízélgő dalokban
Dalolnám Tenéked ezerszer te jobban,
Mi volna az Néked? . . .

Feledy Kornél.

¶ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. —

(5. folyt.)

Még mielőtt kihajnalodott, visszatért a tari várba. Sokat törte fejét az uton, míg a Mátra tetejéről ide ért, azokon a miket tett. Elfogott egy tolvajt, aki a királyt meglopta. Ez az egyik. S ez bizonyára jó cselekedet volt, mert aki a királyt meglopja, az nagy bünt követ el. A másik, hogy megesalta Bogdán uramat, mert nem mondta meg neki, hogy tud latinul! Igaz, de véletlenségből történt, — vagyis jobban mondva, nem azért, mintha ő hallgatóni és ki tudja, mily ámulást akart volna elkövetni Bogdán uram ellen, — Isten mentsen, — a deák tudományát a világért sem azért hallgatta el előtte, hanem, mivel látta, hogy Bogdán uram az ő tudományával ügyis keveset törődik, — hát gondolta magában, bánja is ő az én diákságomat! . . . Meg aztán, az igazat megvallva, a nagy jó ur egy kicsit nem tartotta meg szavát, amit a verebélyi barátoknak adott, mert bizony se papirossal, se könyvvel illőképen nem látta el Misót, — és annyi mindent dolgoztatott

vele, hogy estére kelve, mikor az olaj-mécs világa mellett leült tanulni, a legnagyobb erőfeszítés mellett is bizony akár hányszor elszundikált. Hát mindezeket egybe vetve, nem tehet magának szemrehányást azért, hogy véletlenségből nyomára jött a nagy jó úr bünösségének.

Csak annak örült, hogy a nagy jó ur ötlet küldte Benedetto után, mert ime most jó alkalma nyílik Budára jutni, a hol talán majd lesz módja tovább tanulni.

— Nagy jó uram, nem hoztam senkit, mert Benedetto nem hajlandó visszajönni, szólt Misó felzörgetve Bogdán Mátét hajnali öt óra- kor édes szunnyadásából.

— Lehetetlen! nem voltál ott, gazember, a hova küldtelek, kiáltott dühösen az ur.

— Amilyen igaz, hogy gazember nem vagyok, olyan igaz, hogy a csárdában voltam, felelt Misó büszkén s lelkében oly erősnek érezte magát, hogy önkénytelenül kardjához nyult.

— Bizonyítsd be, hogy ott voltál, mert börtönre vettetek . . .

— Küldd oda uram eselédidet, s ha azt hozzak, hirül, hogy nem voltam ott, nem pihentem ott, s nem beszéltem az olaszszal, vettess börtönre.

— S mit mondott a lovag.

— Azt, hogy, ha már ekkora utat megtett, köszöni a vendéglátást, de nem jöhet vissza. Egyéb megbízást nem adtál, mint azt, hogy hívjam vissza s így én nem alkudozhattam vele az iránt, hogy visszajöjjön.

— Lehetetlen, hogy vissza nem jött volna, mormogá Bogdán Máté, akit boszantott a kudarc, s azt hitte, hogy Misó nem ment utána. Annnyira égette őt a kíváncsiság, hogy minden áron meg akart győződni a valóról.

Hivatta a várnagyot, s kiadta a parancsot, hogy rögtön kapjon lóra két legény, s menjen el a csárdába megkérdezni, vajjon volt-e valaki ott tegnap a tari várból és ha igen, mikor. Misót pedig szobájába küldötte, megtiltván neki, hogy onnét ki merjen mozdulni, míg a küldöttek visszatérnek, mert ha nem igaz, akkor a vár fenekén levő börtönbe kerül.

Misót a dolog egy csöppet sem bántotta, mert, hogy ott volt, az igaz, — hogy a lovaggal mit beszélt, azt úgyse tudják megmondani, valamint azt, hogy azzal onnét való távozásuk után mi történt. Nyugodtan várta tehát a jövőt s legfeljebb azon tünődött, hogy hogyan fog majd ő innét kiszabadulni a várból és a király elé jutni.

Csak hogy valami még közbe jött.

A várnagy nem volt rossz ember, sőt annyira — mennyire szerette is Misót, mert ez, ha sze-

rét tehetette, szívesen időzött a várnagy gyermekei között, sőt őket irni, olvasni is taníttatta. Testes, elhízott emberke volt, aki bizony habarut régen látott, a törököt is híreből ismerte, a dárdá helyett a lopó-tököt forgatta kezében, — és mondjuk ki röviden: lusta, kényelemszerető ember volt. E mellett hirtelen haragu is. Így esett, hogy mikor Misó miatt reggel korán felverte őt a felesége, még a rendes keresztvettést is elfelejtette s a helyett ezt mormogta:

— No várj csak, így megzavarni a csendes ember álmát . . . no várj csak . . . és e boszus indulatában elkövette Misó ellen azt a bűnt, hogy tudva-akarva két olyan poroszlót küldött el a csárdába, akiről tudta, hogy Misót tudós híréért gyűlölték s akár egy kanál lében elemészttették volna.

Bezzeg, szánta-bánta bűnét később s jóvá is tette volna mikor látta, hogy a két poroszló azon hirrel tért vissza, azt hazudva a nagy jó urnak, hogy bizony a csárdában nem tudnak arról, hogy ott valaki lett volna a tari várból.

Erre aztán Bogdán Máté is indulatba jött s Misót irgalom nélkül a vár alatti tömlőczbe vettette. Hiába tiltakozott ez a jogtalanság ellen s hivatkozott ártatlanságára — a jó ur meg sem hallgatta.

Szegény Misó elkeseredett.

— No, most ugyan eljutok Budára, gondolta magában, mikor az ajtót reá zárták. Apám uram ugyan várhat rám Hatvanban, a Zagya mellett... Csak izenhetnék neki valahogy! Meg van! . . . Irok neki! . . . Oh jaj, nem lehet, mert nem tud olvasni!!

Sokáig töprengett magában szegény, míg végre elnyomta az álmot.

(Folyt. köv.)

Tompa családi költészete.

Irtá: GAAL MÓZES. (2.)

Mert oda vágyom én, mert szüntelen ott van
Óhajtozó lelkem édes gondolatban,
S csupán csak véle lesz
Azzal a mosolygó, kedves kis leánnyal
E nyájas kép egész.

A hazatérő költő feltalálta a boldogságot.
Szívének mélységese érzelme hasonló visszhangra
lett. A szelid lelkű poéta oly gyöngéd s mégis
szárnyaló sorokban ad számot boldogságáról:

Hivem ne szólj, midőn utánad
Láttál bujdosni, mint az árnyat.

Midőn e szív alig remélte,
Sajátjának mondhatni végre.

Dalomba voltál szöve, mind csak
Reád utalt virág, hab, csillag.

Örvénnyel küzdve, partra szállta,
Te voltál, csak te lelkem álma!

Mit mondjak most? elég, ha érzem
Hű karjaid közt üdvösségem.

Mért tudná még epedni vágyam,
Hisz benned mindent megtaláltam.

A bejei ekléziából Kelemérre meghívott Tompa már völegény volt. Az ódon paplak két végtelenül boldog lénynek adott otthont. Egyásra találtak. Ezt a házasságot az égben kötötték. Mindkét lélek telve volt bizodalommal, az érzelmek nemességével, természetes jósággal, őszinteséggel. A költő megtalálta leghivebb barátját, ki megértette álmainak röptét, megosztotta vele reményeit, aggodalmait, ki homlokáról eloszlatta a borút, hahogy türelmetlen volt, kibékítette sorsával. A női szív gazdag, kimeríthetetlen bányájából a legszebb drágaköveket ragyogtatta.

Mily lelkesedve írja hölgyéhez a költő:

El-elborul lelkem, miként az ég,
S ha önterhét nem bírja bánatom,
Szememre forró könyvekben szakad.

Oh hölgyem, életem szép napja te!
Mosolygásod szelid sugár ital
A bánat is ragyog, s könyűiben
Remény, s enyhület szívárványa gyul.

Ha lelkem a sötét jövőbe néz,
Kiköltözik belőle hit, remény,
És pusztán áll, mint egy elhagyatott
Kápolna a vadonnak közepén.

Oh hölgyem, csüggedt lelkem boldogabb
Idők reményivel karoljad át,
Mikép a repkény zölden folya be
Az ó-kápolna ingatag falát!

Boldogok voltak. Mindent a fiatal házások aranyos idealizmusával színezték ki. A rozzant paplak mizériáit a poéta férj jóízű humorral írja le. Hahogy papi hivatása avagy egyéb dolga néhány napra elszólítja hazulról, repeső szívvel vágyik haza az öreg paplakba, holott várja hitvese.

Házi üszkőm melegítő lángja mellett,
Keblemen a szomorú fagy úgy felenged,
Csordultig van az én szívem, annyit érzek.

Két karomon, a mi kedves, kis családom,
Mi reményem, vágyam van még a világon?

Elérte a boldogság tetőpontját: fiok született.
Hogy megtelt boldogsággal a keleméri paplak.
Mennyei zenénél édesebb volt a gyermek-sírás.
Tavaszi felé közeledett a természet, ám a gólya sietett a költő fiával, tavasz hirdetője,
boldogság-hozója előbb akart lenni, mint az enyhe napsugár.

Öt gyönyörű költeményben áradott meg az apai szív. Olyan gyöngéd, olyan mélységes érzelemmel, hogy könyekig meghatja az olvasót. Hadd mutassak be közülök kettőt:

I.
Szerény hajlékomnak kedves kis vendége!
Jer, jer, hadd tegyelek anyád kebelére!
Együtt hadd lássalak . . .
Ugy szeret ő téged . . . pedig mint szenvedett!
Az isten tudja csak!

Együtt hadd lássalak, jó szelíd anyáddal,
Mintha rózsát látnék kisdéd bimbajával;
En meg felettetek
Lehajló sötét lomb, mely a zivatartól
Hiven megvédjelek.

Egy szép, élő bokor vagyunk így mi hárman;
E bokrot az élet csendes pagonyában
Zivatár ne érje!
Hanem rakjon fészket, kis esacsogó madár,
Az öröm, beléje.

Mégis, ha érné a vihar zúdulása,
Virág s bimbó helyett csak a lombot bántsa!
S csupán a levelel
Függjön a bánatnak jéghideg harmatja
Csupán a levelel.

APRÓSÁGOK.

Robinson tolla. Egy élelmes kópé azt hirdette valamikor, hogy csekély összegért mindenki veli közli, miként irhat toll és tinta nélkül. Özönével kapta a leveleket s válasza mind-egyikre ez volt: «Irjon czeruzával!»

Mi nem ilyen tréfával ütjük el a kérdést, hogyan lehet tintával írni toll nélkül. Mert amit toll helyett ajánlunk, félig-meddig még is toll, de maga a természet adja s azért nevezhetjük *Robinson tollának*. Ha ugyan Robinson szigetén volt — fenyőfa. Mert ezt a legujabb találmányu írószkózta fenyő-tüleveleiből készíthetjük.

A ki pontosan megszemléli a tülevelű fenyő egy-egy ágauskáját, észreveszi, hogy a kis tülevelek mindig kettesével vannak egy töben és minden ilyen pár tülevel egészén egyformán hosszú. Tovább vizsgálódva látjuk, hogy a kis tülevelen hosszú csatornaszerű bevágódás húzódik végig, úgy, hogy ha két tülevelet egymáshoz szorítunk, szélök érintkezni fog, de közepén keskeny csatornacska marad köztök.

Ez észleletek alapján készíthetjük el Robinson tollát. Leszakítván az ágról egy tülevel-párt, ezernaszállal összekötjük a hegyök közepében. Tolltartónak jó lesz egy bodzafaágacska, mely belül tudvalevőleg üres. A tollat bedugjuk az üregbe, hogy a hegye csak egy centimé-

ternyire álljon ki. Használhatunk különben tollszárnak akármiféle vékony pálczikát, mely ki van furva, akár vékony pipaszárat is.

Belemártván tintába tollunkat, nem rántjuk rögtön vissza, mint a közönséges tollat, hanem inkább jó ideig benne tartjuk. A tinta lassacskán felhuzódik a két tülevel közti csatornacskaiba, mignem ez egészen megtelt. Ekkor aztán husz-harmincz sort is írhatunk vele a nélkül, hogy újra be kellene mártani. És igen szépen írhatunk vele, ha — szépen tudunk írni.

(Tom-Tit.)

IRODALOM.

A magyar nyelvtan történeti alapon, írja Simonyi Zsigmond egyetemi tanár. Az Akadémia által Lukács Kr.-féle díjjal jutalmazott munka. Ugy szólnak az első nyelvtörténeti alapon készült nyelvtan. A Révai-féle Grammatica elaboratior, mely 1806-ban jelent meg, esonkán maradt. Az Akadémiától 1846-ban kiadott Magyar nyelv rendszere cz. munka voltaképpen Révai rendszere volt rövid mondattannal pótolva. Egy nyelvészetünk eredményeit összefoglaló munkára valóban nagy szükségünk van, miért is szívesen közvetítjük az Akadémia előfizetési felhívását a fent említett kitűnő szakmunkára, annál is inkább, mert meggyőződésünk szerint minden ifjúsági könyvtárnak érdekeiben áll azt megszerezni. Előfizetési ára 4 (bekötve 4 ft 50) bolti ára 6 ft lesz. Az aláírási nyilatkozatokat f. é. márczius végeig az Akadémia főtákará hivatalába kell beküldeni.

Német és magyar szólások című, az Akadémia Marczibányi díjával jutalmazott művére előfizetési felhívást kaptunk Simonyi Zs. egyet. tanár úrtól. Föl vannak benne használva Arany, Petőfi, Gyulai, Jókai, Baksay, Mikszáth, Kisfaludy Károly stb. munkái, továbbá a népnyelvi szólások. A német szólások szövegbe állítják a tősgyökeres magyar kifejezések. A szótárral való fordítás fölött ennek mekkora előnye van, csak egy példával illusztráljuk. Ha valakinek ezt kellene fordítani: «Michael kam *athemlos* zu melden» gépiesen így fordítaná: Mihály lélekzet nélkül, vagy lelkendezve jött; a Ballagi-féle nagy szótárban így találna: lélekszakadva. De ugyanezt fejezi ki népies magyarossággal Jókainak e mondata: Mihály jött be jelenteni nagy hével-lével (Rab Ráby 230. l. v. sebbel-lobbal). A könyv május hóban jelenik meg s ára 3 ft. A megrendelések szerző címére Budapest, New-York palota küldendők.

Algebra középiskolák számára, írta dr. Kiss Károly főgimn. tanár. Mindazoknak, kik a matematikával kedvel foglalkoznak, e könyvet világos, könnyen érthető áttekinthetése s könnyű módszere miatt szívesen ajánljuk. Különösen kiemelendő benne az összes szabályokat és képleteket összefoglaló rész, mely az egészről tiszta képet ad. Példa-tára pedig változatos feladványokban gazdag. A Franklin-Társulat kiadásában jelent meg. Ára: 2 ft.

Irodalmi dolgozatok, írta Baráth Ferencz főgimn. tanár. Vaskos kötet, tele irodalmi tanulmányokkal, melyek közül főleg a Kármán Józsefről s Aristofanesről írottak ragadják meg figyelmünket. Két dolgozat van benne Thackeray angol íróról, melyek előbb a B. Szemleiben jelentek meg s ára 2 ft.

21 FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés.

Három személy játszik. Az első osztás után veszít A, a második után B, a harmadik után C, és mindig annyit, a mennyi a másik kettőnek volt osztás előtt. A játék végén 24 koronája volt mindegyiknek; mennyivel kezdtek a játékot?

2. Földrajzi kérdés:

Melyik az a festői völgy Thessaliában, a melyen a Peneios folyó haladt át; benne Apolló szent oltára, a tengerparton pedig Poseidon oltára állott? Stratégiai fontosságánál fogva erődítmények is voltak benne. Mi a mai neve s hol fekszik?

3. Történelmi kérdés:

Melyik francia hadvezér és államférfiu volt az, aki fiatal korában az Egyesült-Államok szabadságaért harczolt? Hazatérve a szabad eszmék bajnoka lón, majd a párisi nemzetörség parancsnoka. Mi ellen kelt ki ő? Mi történt vele ezután? Mikor halt meg?

4. Természetrizai kérdés:

Melyik téa az, a melyet az örökzöld téli magyal cserjének vékony galyakkal kevert levele képez s a china teához hasonlóan kerül forgalomba? Dél-Braziliában és a La Plata államokban termelik és ujabban tömegesen szállítják Európába.

5. SAKREJTVÉNY.

— Sömen Lajostól. —

			la			
	vé	la	me	a	ta	
	ne	a	gány,	hul	hegy	
gét.	és	be	kul	mos	po	fó
dé		Kő	Mint	a		vér
mód	ta	ve	la	a	kán,	ván
	két	jal	be	a	la	
vár	ra,	ál	szett	ha	foly	Di
ő			dal			lá

6. Betűrejtvények.

Bányász Jenőtől

1. $\begin{matrix} t & T \\ t & T \\ t & T \end{matrix}$ ny ny $\begin{matrix} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{matrix}$ M köd A M

A ki ezen talányok közül *négynek* helyes megfejtését a záros határidőig beküldi, annak nevét közöljük. A megfejtők közt egy szép könyvet sorsolunk ki. **Megfejtési határidő: 1895. febr. 16.**

A 4-ik számban közölt talányok megfejtése: Számítási kérdés: A lovat x forintért vette (= *tölke*) s ugyanannyi, tehát x *perzentet* nyert rajta. Tehát:

$$K = \frac{t \times p}{100} = \frac{x \times x}{100} = \frac{x^2}{100}$$

A kamatot ismerve, a következő egyenletet állíthatjuk fel:

$$\frac{x^2}{100} + x = 170; \text{ rendezve}$$

$$x^2 + 100x = 17000$$

$$x = -50 \pm \sqrt{50^2 + 17000}$$

$$x = -50 \pm \sqrt{19500}$$

$$\sqrt{19500} = 139.64 \dots$$

$$x = -50 + 139.64$$

$x = 89.64$. — A lovat tehát **89 ft 64 krajczárért** vette. — **Földrajzi kérdés:** Lübeck szabadvárosi köztársaság a Német birodalomban fekszik. Fővárosa Lübeck a Trave mellett. A Hansa szövetség feje. — **Történelmi kérdés:** Regulus. — **Természetrizai kérdés:** A *kalkung* vagy *repülő maki* (Galeopithecus volans) repülő hártárhoz hasonló bőrdője egyik ágról a másikra való ugrásában a fenntartó ernyő szerepét viszi. A Szunda és Molukki szigetek lakója. — **Királyséta:**

Szeretem a reggelt,
Mikor a jegenyek sudarára,
Legelőbb esik a
Születő nap arany-sugára.

Háromszögrejtvény: Palesztina — Adelheid — leopárd — Elemér — Számum — Tata — idő — ne — a.

Azoknak névsora, a kik a negyedik számban közölt rejtvények közül *négynek* helyes megfejtését beküldték:

Az 1—6 számúakat: Jánosi Jenő, Tureczek Károly; 1—3, 5, 6 számúakat: Braun Győző, König Jakab, Schaffer Gyula, Bubits Jenő, Galló István; 2—6 számúakat: Fischeer Frigyes, Harsian P. Aurél, Krenner Zoltán, Lemberger József, Mihó János, Schwartz Sámuel, Saron Oktavián; 3—6 számúakat: Stürmer Sándor, Szilassy Mihály, Müller Jenő, Szmolka Gyula, Szkotniczky Géza, Biela Ernő, Kaiser Lázár, Klein József, Ferber Jenő és Győző; 2, 3, 5, 6 számúakat: Varga Elemér, Hubacsek Béla, Gürtler Vilmos, Plockl József; 1, 3, 5, 6 számúakat: Novák testvérek, Pollatsek Jenő, Szép János, Görgey Miklós, Grosz Armin, Osváth Ferencz, Csiszár József, Vincze Aurél, Borbély Gábor, Szőke Jenő; az 1, 3—6 számúakat: Zamaróczy Zsigmond, Mayer Leo; Costescu Mihály (2—5).

Kaptunk egy levelező lapot Budapestről, melyen azonban nem volt név-aláírás.

A fentebbi megfejtők nevei közt elsőnek Mayer Leó (lakik Soroksári-utca 106 a.) neve huzatott ki, kinek a könyvet elküldjük.

Kérjük rejtvénymegfejtőinket, hogy pontos címüket mindég írják ki.

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki tanévben.

A eperjesi ev. coll. gimnáziumban:

I. Magyar dolgozat: a) A renaissance-nak volt-e hatása nemzeti irodalmunkra? b) A francia forradalom eszméi mennyiben hatottak hazánk politikai történetére? c) A nap hőhatása a föld légkörének mozgására.

II. Latin dolgozat: «A jó nevelés szükségessége» 1—2. fejezet, Kolmár és Sváby gyakorlókönyve szerint (57. lap)

III. Német dolgozat: «Schiller utolsó évei és halála», fordítás németre.

IV. Görög dolgozat: Homer «Odysseia»-jából XIII. 49—85., fordítás magyarra.

V. Mennyiségtan: a. Egy társaságban férfiak, nők és gyermekek összesen 20-an valának. Minden férfit 3, minden nőre 2, minden gyermekre $\frac{1}{2}$ frtnyi költség jut összesen 20 frt. Hány férfi, nő és gyermek volt? b) Keresendő azon kocka térfogata, melynek felülete egyenlő egy $r = 2.457$ m. sugarú gömb felületével.

Gyulafehérvári kath. főgymnasium.

Magyar nyelv. 1. A magyar nyelv fejlődése az ős kortól a mohácsi veszedelemig. 2. Révai Miklós és Verseghy Ferencz jelentősége a magyar nyelvészetben. 3. Az álom.

Német nyelv. Balmes «A gyakorlati ész» című munkából: *A hiúság és kevélység veszélyei* 41 nyomtatott sor.

Latin nyelv. Julius Caesar halálának előzményei; 34 írott sor.

Görög nyelv. Homeros Odysseia. III. 371—403 v.

Mennyiségtan. 1. Öt négyzet alakú területnek oldalai növekedő arithmetikai haladványt képeznek. A legnagyobb és a legkisebb négyzet területének összege $19 \square$ m. kisebb mint a többi három négyzet területének összege. Mekkora az egyes négyzetek oldala, ha az öt négyzet egy-egy oldalának összege 65 m.? — 2. Egy háromszög oldalai $a = 35$, $b = 20$, $c = 18$ m. Mekkora a háromszöggel egyenlő területű szabályos ötszög oldala?

FELADATOK

1. Az I., II. oszt. tanulók dolgozzák fel e kis mesét: *Az oroszán gyászja.* Az oroszán elvesztette élete párját, a királyné kiszenvedett. Az állatok mind oda sereglettek a gyászba borult állatkirályhoz, hogy kifejezzék részvétüket. Az oroszán bánatosan ordított, csak úgy rengett belé a barlangja. Az udvar tele volt sírásra főkészült állatokkal. Eljött a szarvas is, de nem sirt, mert a boldogult királyné egyszer a szegény szarvas nejét és gyermekét széttépte és fölfalta. Azért nem sirt a szarvas, mert most övének halálát megboszulva látta. Csakhogy ez neki majdnem életébe került, mert egy hízog azzal vádolta, hogy örül a királyné halálának. Az oroszán rendkívül fölindult. «Nyomorult, rivallt reá, te nevetni mersz? Téged nem indítanak meg e fájdalom hangok? Jertek, farkasok, boszuljátok meg királynékat. Aldozzátok őt fel az ő felséges szellemének!» A szarvas nem jött zavarba, hanem így felelt: «Felső, a sírás ideje elmúlt, a fájdalom már fölösleges. Derék királynénk ide nem messze megjelent nekem a virágok között s így szólt hozzám: Barátom, ne sírj a gyászolókkal, mert jó helyen vagyok, most is éppen az istenekhez megyek. Egyébiránt az elyseumban tartózkodom, hol földöntuli örömeiket élvezek olyanokkal együtt, a kik épp oly szentek, mint én. Hagyd a királyt gyászolni, legalább látom, hogy vesztesége sújtja őt.» «Csoda, csoda, kiálták szent borzalommal az állatok!» S a szarvas a halálbüntetéstől megszabadult. Ha a vétkes halandó hazugságokkal hizeleg a hatalmasoknak, barátaikká lesz.

2. A III., IV. oszt. tanulók az adott vázlat alapján dolgozzák fel e tételt: *Miklós lelkiállapota a farkasokaland után.* Bevezetés. A méltatlanul üldözött testvér hosszú bolyongás után a határ nádasában vonja meg magát. A hű szolga hiába igyekszik hazatérésre bírni, ott marad, tovább bujdosik, de vesztére, mert majdnem áldozata lesz a farkasoknak. Nagy erejének köszönheti, hogy ezeket megölte. Tárgyalás. Ott fekszik előtte a két vad, élettelenül, elnyúlva, nem messze tőlük a kicsinyek. Az erős ifju kimerülve ül egy zombékra, nem azon tűnődik, a mit most véghez vitt, hanem azon, hogy mi lesz ő vele, mibe fogjon, mit csináljon, hova menjen? Fényesen ragyog le a hold az égről, bevilágítja az egész nádas, mely csendes, csak susogása hallatszik olykor. . . . Az ifju mozdulatlanul ül, lelkében sokféle gondolat merül fel, miért is van ő itt, hogy került ide, mivel bántotta ő Györgyöt? Végig éli újra az elmúlt eseményeket: a vitézek rudhánysát, bátyja durvaságát, a véletlen gyilkosságot. Ime, a farkas segítségére siet párjának, kölykeinek, életét adja értök, az embert sem bántja, csak akkor öl, ha az éhség kényszeríti, de akkor is más állatokból szedi áldozatát, s még a végső szükségben sem bánatná a maga fajtáját. S az ember? Oh az ember minő más! Saját testvére tör romlására, vagyonát, életét kívánja! . . . Miért? nem tudja. Aljas önérdékből, kapzsiságból! Szeméi önkénytelenül megakadnak a mellette heverő vadakon. Ezek is életére törtek, igaz, hogy csak önvédelemből, — de meglakottak. Most itt fekszenek élettelenül, dögölve, megölve ő általa! Egy gondolat cikázik keresztül lelkén, hiszen megboszulhatná magát a gonosz testvéren: egy erős ökölcsapás, egy erős kézmozdulat György torkán, megfojthatná, megbüntethetné gonoszságáért. Befejezés: A vétkes gondolat, a hogy támadt, hirtelen el is múlt. Egyet gondol, vállaira veszi a farkasokat, hazafelé indul. Utat tör a nádasban, mely ropogva nyílik meg előtte, s a válláról a sarkáig esüngő farkasokkal anyja háza felé tart.

3. A felsőbb osztályú tanulók dolgozzák fel e tételt: *Arany János «Tengeri hantás» cz. balladájának szép- és műtani fejtegetése.* Vázlat. Arany az első ballada íróink közül, a ki tanulmányozta a magyar népballadákat, ellette azoknak titkait, hangját, műfaji sajátosságait. E tanulmány meglátszik egész ballada költészetén, főleg azonban e négy balladáján: Ágnes asszony, Árva fiu, Vörös Rébék és a Tengeri hantás. Tárgya Dalos Eszti és Tuba Ferkó szomorú története. Kukoricza fosztásra jöttek össze a tanyára s körül ülnek a lobogó tüzet a legények és leányok. Az egyik elbeszéli Dalos Eszti történetét. A szomorú, kísérteties történet a hallgatókat is megfélemlíti s hallják a felettük elvonuló lepedőn a muzsikaszót. Tuba Ferkó sorsában a néphiten alapuló erkölcsi bűnhődés nyilvánul. Fejtegetése versszakonként magyarázatokkal. A költemény külső alakja. Mikor jelent meg legelőször és hol?

Megfejtési határidő: 1895. márcz. 10. A legjobb dolgozat írójának értékes könyvet tűzünk ki jutalmul.

VEGYESEK.

Önképző-köri munkaprogramm című kitünő cikkünket, mely a múlt számból kiszorult, mai számunkban folytatjuk s ajánljuk olvasóink figyelmébe. Úgy szintén az „*Önképző-körök a millenniumis kiállításon*” című, egyik tanár-társunk által írt indítványt is. A terv végrehajtására szívesen ajánlkozik lapunk szerkesztője s a kellő helyen meg fogja tenni a szükséges lépéseket.

Regényünk. Ha «A király könyve» című most folyó történeti elbeszélésünket befejeztük, *Gaal Mózes* pozsonyi főgimnáziumi tanár ur tollából egy ifjusági regényt fogunk megkezdeni. A címe «*A kard és lant hőse*» s tárgyát az író Zrínyi Miklós a kiváló költő és hadvezér életéből meríti. Előre is felhívjuk reá olvasóink figyelmét.

A kecskeméti áll. főreáliskola önképzőkörre is tüzött már ki évvégi pályázatokat, még pedig nem úgy mint szokásban volt. Most ugyanis nem határozta meg a pályázati tételeket, hanem kijelölt egy aesthetikai, egy irodalmi, egy történeti, egy természettudományi és egy szépirodalmi kérdést. A pályázati tételek az egyes kérdések keretén belül szabadon választhatók. Beadási határidő: május 1. Minden tétel pályadíja 10 korona. Schiffer Nándor.

Gyulai-ünnepély. A veszprémi főgimnázium önképző köre febr. 3-án Gyulai-ünnepélyt tartott. Tárgysorozat: 1. Ünnepi beszéd, tartotta Csenkey Elemér 8. o. t. 2. Barátom halálára, Gyulai Páltól, szavalta Petracsek Dezső 8. o. t. 3. Bálteremben, Gyulaitól, szavalta Rudda László 7. o. t. 4. Gyulai költészete, ismertette Gergő Imre 8. o. t. 5. Pókainé, Gy. P.-tól, szavalta Lendvay János 8. o. t.

Hangverseny. Az újvidéki kir. kath. főgimnázium 1895. febr. 13-án hangversenyt rendez melynek műsora: 2 zene, 3 ének, 3 szavalat 1 ének zenével. A zenekartagjai: Első hegedű Spiller Oszkár VIII. o. t., Krewrath Ármán VIII. o. t., Piukovich Sándor VI. o. t., Winterfeld Vilmos V. o. t., Blau Oszkár II. o. t., Hruschka Zoltán VII. o. t. Első fuvola: Bruck Ferencz VIII. o. t. Második fuvola: Brüll Fülöp IV. o. t. Harmadik fuvola: Schweiger Zsigmond VIII. o. t. Második hegedű: Jánosi Aurél VII. o. t., Dohány Mór IV. o. t., Hay Kornél IV. o. t., Eckert László III. o. t., Dohány Eugen VIII. o. t., Freud Béla I. o. t., Viola: Wähl János VIII. o. t. Schossberger Sándor V. o. t. Violoncello: Szoboszlai József VIII. o. t. Basso: Tóth Elemér VII. o. t., Harmonium: Nuber Gusztáv VII. o. t. — A veszprémi kath. főgimnázium segélyző egyesülete saját alaptökéjének gyarapítására febr. 10-én a vármegyeház nagy termében táncmulatsággal egybekötött hangversenyt tart. A hangverseny iránt, mint az előző években, most is nagy az érdeklődés városszerte, s valószínűleg szépen is fog jövedelmezni.

A szatmári Kazinczy-kör január hó 25-én tartotta gyűlését Jaskovics Ferencz tanár ur vezetése mellett. A jegyzőkönyv hitelesítése után *Fényes Miklós* Tompa Mihály «Forr a világ» című költeményét szavalta el, melyet a bírálók *sikerültnek* mondtak. Azután Berta J. ifjusági elnök «A légyott» című orosz műfordítást bírálja, melyet javításra ajánl. Az ifjusági elnök birálata után Lükő Géza (VIII) Petőfi Sándor «Egy gondolat bánt engemet» című költeményét szavalta el. A kör a vezető tanár ur és László Jenő (VIII) indítványára a szavalást eléggé sikerültnek ítéli. (Imk Károly.)

Matinée. *A bpesti magy. kir. Ferencz-József nevelő intézet* február 3-ikán sikerült matinéet rendezett. Az ünnepélyt, délelőtt 11-órakor az intézet ifjusági énekkara nyitotta meg, előadva Würfel Vilmos «Erdőben» című darabját. Majd Ábrányi Kornél VII. o. n. olvasta fel «A hazáért» című elbeszélését. Az ünnepély harmadik pontja volt: «A honvéd özvegye» Arany Jánostól, szavalta Tarányi Ferencz VIII. o. n. 4. Troubadour-Fantaisie, Verdi Singelee-től, hegedűn előadta Halász Gedeon III. o. n. 5. Le

cor Alfred de Vigny-től, szavalta Szilassy Károly VI. o. n. 6. Magyar népdalok, előadta az intézet ifjúsági énekkara. 7. Weare seven, Wordsworth-től, szavalta Tomcsányi Pál V. o. n. 8. Puppenwalzer, Neumann-tól, zongorán 4 kézre előadták Ponory Dezső II. o. n. és Szenté Pál tanár ur. 9. «Erlkönig» Goethe-től, szavalta Polyák István III. o. n. A matinéet Boieddiu, «Fehér nő» című dalművének «Nyitánya» zárta be, mit az ifjúsági zenekar játszott. Az ünnepély mind a 10 pontjának sikeréről az a nagy taps tanuskodott, melylyel a szépszámú és előkelő közönség a szereplőknek adózott. Igy Halász Gedeon III. o. növendéket sikerült hegedűjátéka miatt kétszer is a függöny elé hivaták.

A nagybányai kir. állami főgimnázium önképző-kör 1894. szeptember 29-én kezdte meg működését azaz a kör alakuló gyűlésének napja és 1895 január 20, azaz körünk utolsó gyűlésének napja közé esik. Tartottunk az alakuló gyűlésen kívül négy rendes, öt bíráló és egy ünnepélyes gyűlést, mely utóbbi alkalommal a tekintetes tanári kar tisztelte meg körünket látogatásával. A gyűléseket *Szilnyai Elek* tanár úr jelenlétében és felügyelete alatt tartottuk. Rendes gyűléseink tárgyai voltak: az előző gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése; az elfogadott művek bemutatása; a vezető tanár úr, mint a magyar nyelv és irodalom tanára által kiválasztott helyes magyar dolgozatok felolvasása; szavlatok és végül a beérkezett munkák átadása a kijelölt bírálóknak. A bíráló gyűléseken a bírálók az egyes művekre vonatkozólag bírálatukat mondták el, mely esetben a művet elfogadták esetleg elvetették.

A mi még az elfogadott műveket illeti, azok a kör tulajdonába mennek át, úgy szintén azon helyes magyar dolgozatok is, melyeket a tek. vezető tanár úr mint szaktanár úgy tárgyaik érdekessége, valamint helyes kidolgozása folytán a körben való felolvasásra méltónak tart. Működésünk főn jelzett időszakában a következő dolgozatok olvastattak fel: «A nemzeti irodalom tanulmányozása embert és hazafit nevel» (kijelölt tétel) szerzője Kaba Tihamér VIII. o. t. «Kemény Zsigmond a «Rajongók» című regényének ismertetése» (szabadon választva) szerzője Holló Gy. Gellért VIII. o. t. «Szemere Bertalan «Szépirodalmi dolgozatok» ismertetése» (sz. v.) szerzője Híkl Imre VIII. o. t. «Vörös-

marty Mihály, mint a közművelődésnek és boldogulásnak hirdetője «Gondolatok a könyvtárban» című ódájában» (k. t.) szerzője Lohán László VII. o. t. «Greguss Ágost «Vonzódások» ismertetése» (sz. v.) Jozepovich Hers VIII. o. t. «A ragályos vérbomlásról» (A term. tud. közlöny alapján sz. v.) szerző Altnéder Ferencz VIII. o. tan. Záradékkül minden rendes gyűlés végén szavlatok tartattak részint az önkéntesen vállalkozók, részint a kijelölt tagok által.

A mi a munkásságot illeti, az eddig beérkezett művek száma: 21. Bírálóat alá került 17, és pedig 5 értekezés, 3 fordítás németből, 5 vers, 2 elbeszélés, 1 chria és 1 rajz, melyek közül a következő négy mű lett elfogadva: «A szegény asszony» (vers), szerző Krenko G. Kálmán VIII. o. t.; «Jellov egle» (fordítás németből) fordítója Gyirászin László VIII. o. t.; «A keztyű» (beszély) szerző Nutz Szevér VIII. o. t.; «A sors játéka» (elbeszélés) szerzője Szabó M. Medárd VIII. o. t. A többi művek visszaadattak szerzőiknek.

«A fa, ha vesztég áll, s az ember úgy
Gyarapszik, ha dolgozik» (Br. Eötvös J.).

Holló Gy. Gellért.
főjegyző, VIII. o. tan.

Pályázatok. Az eperjesi ev. Colleg. gimnázium «Magyar Társaság»-a pályamunkául a következő tételeket állapítja meg:

1. Szabadon váasztott magyar-irodalomtörténeti értekezés. 2. Márciusi óda. 3. Költői elbeszélés v. novella Sáros-megye multjából. 4. Műfordítás Ovidius «Metamorphosis»-ából 85—150. és Lenau «Die Drei» cz. költeménye.

A kolozsvári ev. ref. főgimnázium ifj. önképzőköre az 1894—95. évre a következő pályakérdéseket tűzte ki: 1. *Br. Eötvös József* élete és irodalmi működése. Jutalma 10 frt. 2. Hazai tárgyú történeti beszély, jutalma 5 frt. 3. Eredeti költemény, jutalma 5 frt. 4. Bármely római klasszikus költőből önálló rész fordítása, jutalma 5 frt. 5. Kölesey valamely szónoki művének előadása, jutalma 5 frt. 6. A legjobb komoly szavlat, jutalma 3 frt. 7. A legjobb komikus szavlat, jutalma 3 frt. 8. A «Remény»-be 1895. május 1-ig beadott legjobb elbeszélés, jutalma 3 frt. 9. A «Remény»-be 1895. máj. 1-ig beadott legjobb eredeti költ., jutalma 2 frt.

Lapunk s az ifjúság. Mint tudósítónk írja, az ungvári kir. kath. főgymnasium Dayka körének tanárelnöke *Mazuch Ede* tanár ur a febr. 2-iki ülésen az ujonnan megszerzett könyvek s köztük a *Tanulók Lapja tavalyi évfolyamának ismertetésére buzdította a kör tagjait.* — Nagyon helyes, legalább lapunk kellő méltánylásban fog részesülni az ifjúság részéről s meggyőződnek, hogy mennyi becses, értékes közlemény van benne. Ajánljuk ez eljárást a többi önképző-körök figyelmébe is. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a *tavalyi évfolyamból már kevés teljes példányunk van s hogy rövid idő múlva az első évfolyam semmi áron sem lesz kapható.* Most is csak a szerkesztőségben (IX., Lónyai-u. 9.) rendelhető meg kötetlenül 2 frtért, díszesen kötve 2 frt 50 krért. Könyv-árusi forgalomba nem adtuk.

Az ungvári kir. kath. főgymnasium önképző Dayka-köre a mult hét folyamán két ülést tartott. A február 2-iki rendkívüli ülésen *Mazuch Ede* tanárelnök ur a második időszaki szavlatversenyre, a verseny tárgyául kitzúta *Vörösmarty Szép Ilonka* és *Arany Pázmán lovag cz. költeményét, továbbá Deák F. felirati javaslatának bevezető részét. Felhívtá egyuttal a tagokat az ujonnan megszerzett művek s ezek között a Tanulók Lapja tavalyi évfolyamának ismertetésére.* Ezen ismertetésekre többen vállalkoztak.

Halálozás. Egy fiatal, legszebb reményekre jogosító ifju, a győri állami főreáliskola VIII. osztályának tanulója: *Rehberger Gyula*, kedden éjjel hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Szülői már a közel jövőben gyámolukat siratják, az iskola pedig egyik büszkeségét: legjobb magaviseletű és legjelesebb tehetségű diákját gyászolja. Temetésén a főreáliskola tanári kara és az ifjúság testületileg jelentek meg s koszorukat helyezték a kedves ifju koporsójára.

Értesítés. Anyaghalmaz miatt lehetetlen közölnünk a beküldött összes önképzőköri jelentéseket, miért is most kivételkép csak jelezzük az egyes önképzőkörök jelentéseit

Önképzőköri jelentések. *A selmecbányai ág. hitv. ev. lyceum Petőfi köre* Jankó János tanár ur elnöklete alatt január 25-én, a *debreczeni áll. főreáliskola* önképzőköre dr. Kardos Albert tanár ur elnöklete alatt január 26-án tartotta szavlat versenyt, a *rimaszombati prot. főgymn.* «Tompá köre» jan. 27-én

Dr. Veres Samu tanár ur vezetése mellett, a *kolozsvári ev. ref. főgymnasium* önképző köre dr. Borea Mihály tanár ur vezetése mellett febr. 2-án, a *sentesi főgymnasium* «Horváth Mihály» önképzőköre jan. 27-én Pólya Ferencz tanár ur vezetése mellett, a *bajai főgymnasium* «Tóth Kálmán» önképzőköre febr. 3-án Török Konstantin tanár ur vezetése mellett; a *nagykőrösi ref. főgymnasium* ifj. önképző köre febr. 2-án, a *székesfehérvári főgymnasium* önképző köre febr. 2-án Werner Adolf dr. tanár ur elnöklete mellett, a *debreczeni ev. ref. főgymnasium* dr. Varga Bálint tanár ur vezetése mellett febr. 3-án, az *eperjesi kollegium* főgymn. Magyar társasága Szigethy Lajos dr. tanár ur vezetése mellett febr. 3-án.

A lőcsei m. kir. áll. főreáliskolai «Arany»-körnek 33 rendes és 45 rendkívüli tagja van. Eddig 9 gyűlést tartott dr. Sárffy Aladár körvezető tanár ur és Geyer Vilmos ifjúsági elnök vezetése alatt. Eddig 25 szavlat volt; szavlatokkal kitüntek: Schlesinger Márk és Mracek Lipót VIII. o. tanulók, Szabó Bálint VI. o. t. és Friedländer Mór V. o. t. A beérkezett művek száma 78; ezek közt 52 prózai és 26 verses dolgozat. Emlékkönyvbe vette föl a kör a következő műveket: «Matyi», szarkatörténet és «A műfordítás és az önképző-kör», értekezés; szerzőjük Geyer Vilmos VIII. o. t. A jelen tanévre a kör a következő pályatételeket hirdette ki: 1. Kivántatik egy nagyobb történeti elbeszélés, jutalma 10 korona; 2. Kivántatik egy allegoria v. egy ballada, j. 8 kor.; 3. Kivántatik öt epigramma distichonokban, j. 6 kor.; 4. Kivántatik egy irodalomtörténeti jellemzés e címmel: «Balassa Bálint mint lyrikus», j. 10 kor.; 5. Kivántatik egy természettudományi értekezés a következő tárggyal: «A víz mint geológiai tényező» v. «A föld magnetizmusa», j. 8 kor.; 6. Kivántatik egy buzdító beszéd e tárggyal: «Pártoljuk a színészetet, mint a nemzeti művelődés egyik tényezőjét», j. 8 kor.; 7. Kivántatik egy poetikai fejtegetés e címmel: «A csodás elem a «Szigeti veszedelem»-ben», j. 6 kor. — A mult esztendőben az állatvédő egyesület pályázatot hirdetett egy állatvédő irányú költeményre és ugyanoly elbeszélésre. De meddőmaradván ez idén újra kihirdettetett és pedig az egész díj (5 frt) egy állatvédő irányú elbeszélésre tuzetett ki. E pályázaton nyertes lett az «Egy embergyűlölő naplójából» cz. mű, szerzője Geyer Vilmos VIII. o. tanuló; dicséretet nyert az «A hü kutya» cz. munka, szerzője Szörényi Jenő VIII. oszt. tanuló. Geyer Vilmos.

Szerkesztői üzenetek.

Schwartz Bertalan Rozsnyó. Az előfizetések a kiadóhivatalba, a megfetések a szerkesztőségbe küldendők. Neumann Károly Arad. Rejtvénye igen könnyű. Többeknek. Rejtvényeket elfogadunk, és ha jők, közöljük. Friedmann Iona Arad. Mindkét kérdésére igen. Benkő Károly Székelyudvarhely. A Wodianer cégénél Budapesten, Andrassy-ut. Péchy Szabolcs Budapest. A szerkesztőnél. Bányász I. Budapest. Ne kívánja, kérjük, hogy hosszas választ adjunk. Láthatja, hogy hányak kell felelnünk. Ezt is alig győzzük. Kérdéseire ime a rövid felelet. A keresk. isk. hallgatói egy színvonalon állanak a középiskolákkal, mert úgy is 4 osztályt már végeztek. Ön 6. oszt. számba jön, esetleg 7. oszt.-nak is vehetjük. Az érintkezést most egyelőre elhagyjuk, mert annyi az anyag, hogy így is sok kiszorul. Különb. szavanként 2 fillérbe kerül. A kereskedelmi iskolák középiskolák, lapunk tehát ezek növendékeinek ép úgy szól, mint a gimnazistáknak vagy realistáknak. Szruka Gy. Levelet írni nem érünk rá. Ha bérmentelenül küldi, nem fogadjuk el. Ajánlatára az említett feltételek alatt nem reflektálunk. Nem alkuszunk. Braun A. Gyöngyös. Még nem kapható. Pinkovich S. Újvidék. Tudósítónak elfogadjuk, de tudósításának egy részét közölhetjük. Grünbaum I. Losoncz. Önnét még nincs tudósítónk, de magát mint 4. osztályt nem fogadjuk el. A főjegyző az első. Majd jelentkezik az. A kéredezett lap Le petit français illusztré, ára 7 franc. Ha jól tudjuk, kéthetenként jelenik meg. Stéger H. Szarvas. A pályamű fordításhoz az eredeti szöveg melléklendő, — de vissza nem küldünk semmit sem. Szkótniczky G. Rózsahegy. A múlt évfolyam bekötési táblájának ára 50 fr. Junk G. Csak az iskolai elötből. Hetey A. N.-Károly. Mindkettőre igen a válasz. Harmath I. Pozsony. Az a fő, hogy jó legyen. Nagyon sokan, majd meglátja. Hackl I. N.-Beeskerek. Csak az utolsó. Olyan lapról nincs tudomásunk, s utána járni nem érünk rá. Vincze A. Nyitra. Elfogadjuk. Rózsás S. Sopron. A tudósító minden olyan dolgot megír a szerkesztőségnek, a mit az esetleg a lapban közölhet. Irni irhat, de csak jót. B. I. Munkács. Helyszüke miatt lehetetlen volt közölni. A Jókai ünnepéről írjon, — de nagyon kérjük, csak röviden. A sírfeliratokat küldje be. Palotai. Danielik Pesti Napló 1857. I. Szépirodalmi Közlöny 1859. Figyelő 1862. II. Tanulmányairól Baráth F. irt a Reformba 1871. Salamon F. Századok 1876. Szász Károly Kisfaludy-Társaság évlapjaiba XII. 1877. Gyulai Emlékbeszédei. Péterfy I. Budapesti Szemle 1881. Ennyi csak elég lesz. Keményről? Mojszik Z. Szentés. Tőlünk is kiszorult. Már hogy írhatja nekünk így: «Kérem szépen Méltóságod»? Ej, ej! Kontrászy D. Vác. Üdvözöljük új pályáján. Horváth K. Vác. Elfogadjuk. Trostler I. A második kötetben igen. Schlosser F. Kalocsa. Bármily alakban, csak tisztán s a lapnak csak egyik oldalára írva. A czimszalagot csak mellékelni kell. Luszt Ferencz Arad. Elfogadjuk. Lehet. Bergl I. Kaposvár. A főjegyző engedélyével. A pályázat elég világos. Bármely nyelvből. Rácz Lajos Debreczen. Üdvözlét. Scháb M. Fehértemplom. A kiadóhivatallal javíttassa ki. Kovács I. Szabadka. A sakkrejtvényt, ha szép, közöljük. A zirczi rendbe való felvételhez 6 osztály szükséges és Vajda Odön apát ur ő nagyságához kell folyamodni. Gyarmathy I. Rozsnyó. Melyik intézetbe jár? Simits A. Zombor. Annak a vázlatnak magának is szép kidolgozásnak kell lenni. Matich K. Kanizsa. Nincs arról tudomásunk, hogy visszaküldetett volna. Minden levelet elfogadunk, csak azokat nem, a melyeken nincs bélyeg. Hogy az hogy történetelt, ideánk sincs róla. Bérmentes levelet még akkor is elfo-

gadtuk volna, ha esetleg, mint írja, talán az illem ellen vétett volna. Legfeljebb nem feleltünk volna rá, mint több olyan levélre, melyek írója nem tudja, hogy egy tanárral szemben milyen hangot kell használni. Téglás B. Déva. Ne kívánja most, hogy 5 krt küldjünk. Majd az év végén kárpótoljuk költségeiért. Esetleg, ha szorgalmas tudósító lesz, t. példánnyal mielőbb. Stockinger Gy. Szhely. Világnezlet valakinek a felfogása a teremtés összes hozzátartozóiról, a vallásról, a társadalomról, emberekről, — de nem a politikáról. Valamely nagy német lexikonban. Pályázhat. A tanítvány a tanárnak nem szolgálja, hanem tanítványa. Ney L. Székesfehérvár. Halmay Gy. Elfogadjuk. Strausz P. Beszterce. Kölesey Parainese. Leopold L. Baja. K. maga akarja megbírálni: az aranyat nálunk deponálta. A pályázat csak arra vonatkozik, amire kiírtuk. A nehéz teher cz. vers nem közölhető. Stefan G. Szatmár. Bármely nyelvből; küldhet. Vargha E. Debreczen. Akar-hogy küldheti, de a lapnak csak egyik oldalára írjon. Novák F. Ungvár. Annak, aki lapunk tavalyi évfolyamának ismertetésére vállalkozik, ajánlja figyelmébe a Pester Lloyd 1894. decz. 19-iki s a Tanaregyesületi Közlöny decz. 23. számát. Bányász I. N.-Bánya. Regi előfizetők lévén, ismerheti lapunk irányát s a kéredezett dolgokra vonatkozó felfogásunkat. Dronyi B. Kecskemét. Találmánya nem új. Ha nem bizik a mi véleményünkben, küldje el Arany Dániel főrealiskolai tanár urhoz Győrbe, a ki a középisk. Mathem. lapokat szerkeszti, s bizonyára szivesen ad fölvilágosítást. Mi csak azt mondjuk önnek, hogy határozza meg valamely háromszögbe írható négyzet egy oldalát, ha a háromszög minden oldala adva van, s majd meglátja, mi lesz az eredmény. Skotniczky G. Rózsahegy. Véletlenségből történetelt. Veszprémy L. Jobbakat várunk öntől. Sziklay J. Eperjes. Magától is jobbakat várunk. — ezek nagyon egyszerűek. Szép János. Csáktornya. Tessék akármelyikre. A reklámciót a kiadóhivatalba tessék küldeni. Weitzenfeld B. Bármely költészetben. Legjobban ajánljuk Riedl Frigyes Poetikáját. Kaposvárról vannak előfizetők, — már hogy kik, azt az ön kedvéért nem mondjuk meg. Különb. is ez nem tartozik a szerkesztőre. Zilahy László. Miskolcz. Kiss K. mértánát a szerz. (bpesti ref. főgymn. tanár) önnek megküldi 1 frt 60 krajczarért. Az I. évfolyam ára 2 frt, köve 2 frt 50 kr. Bozsenyik. Esztergom. Látja, mennyi üzenetet kell írunk: hogy egyszer véletlenül a maga kérdésére nem feleltünk, azért nem kell úgy elkeseredni. Azok, a kik magának szemrehányást tesznek, nem értik jobban a dolgot. Ha mi minden előfizetőknek kedvére tudánk tenni, beboldogok volnánk! Hogy az albumot nem kapták meg, annak egy és ezer oka van. Ha ismerné a nyomdászat titkait, nem zúgolódna. Higgye el, egy olyan részvénytársaság, mint a Kosmos, mely lapunkat kiadja, nem ígér olyat, a mit nem teljesít. Ha 10 előfizetőt gyűjt, azonnal megkaphatja az album egész kötetét. De most a mi olvasóink részére újra kell nyomni, illetve köbe metszetni. Valami baj történt, azért késik. Mához egy hétre egyszerre két iv mellékletet fognak küldeni. Tehat csak türelem.

Kiadóhivatali üzenetek.

Előfizetőinket kérjük, legyenek türelemmel azért, hogy a Történeti Albumot mult számunkhoz nem mellékeljük. Váratlanul közbejött technikai akadályok miatt a nyomás nem készülhetett el, miért is kárpótlásul egyszerre két iv mellékletet fognak küldeni s a szép és fényes kiállítású történelmi album bizonyára meg fogja lepni a lap kedves olvasóit.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Lónyai-utca 9.
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 frt.		Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
Meggjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.	HIRDETÉSEK felvételnek és jutányosan számítatnak.

DR. SZINNYEI JÓZSEF.

Alig van ma középiskola, hol Szinnyei József végezte, s igen jó tanuló létére gyakran kapott nevét tankönyvei után nem ismernék. Az ő tanítójától szorgalmi bizonyítványokat s jutalmi magyar nyelvtanait tanulja az ifjúság az alsó könyveket. A gimnáziumot Pozsonyban és Budapesten végezte s az érettségi vizsgálatot kitűnő sikerrel tette le. (1875.) Ez után azonnal hozzáfogott «Irodalmunk 1711-től 1772-ig» című munkája írásához, mely műve 1876-ban meg is jelent. Szinnyei József már 1873-ban kezdett irogatni az Üstökösbe, 1874-ben pedig rendes munkatársa volt a Beöthy Zsolt által szerkesztett Athenaeumnak. 1875—77-ig több irodalomtörténelmi, műveltség-történelmi stb. dolgozatot irt és 1877-ben megírta «A magyar irodalomtörténetírás története» című munkáját, mely két kiadást is ért.

Még gimnazista korában kezdte írni «A tudomány, irodalom és művészet állapota Magyarországon Mátyás trónraléptétől a mohácsi vészig» cz. pályamunkáját, melyet első éves tanárjelölt korában az Akadémiánál benyújtott s vele (1877.) el is nyerte a jutalmat. Nyelvészeti pályáját Budenz vezetése alatt kezdte s miután a doktori címet s a tanári idegen szavakat. Elemi iskoláit Pozsonyban

kerete engedi, terjedelmesebben. Ifj. Szinnyei József 1857. évi május 26-ikán született Pozsonyban. — Már gyermek korában mutatkoztak benne némi nyelvészeti hajlamok, mert a földrajzi atlaszokból nagy kedvteléssel jegyezte ki magának a hegy, folyó stb. jelentésű idegen szavakat. Elemi iskoláit Pozsonyban

irodalom és művészet állapota Magyarországon Mátyás trónraléptétől a mohácsi vészig» cz. pályamunkáját, melyet első éves tanárjelölt korában az Akadémiánál benyújtott s vele (1877.) el is nyerte a jutalmat.